

Holismus

11 February 2021 22:02

Tři nejvýznamnější světónázorové charakteristiky alternativní spirituality

Energie	Pojetí vědomí	Holismus
---------	---------------	----------

Holismus (z řeckého holos, celek) je třeba vnímat, nebo se věnovat jakémukoliv fenoménu jako celku. Tento celek je víc, než suma jeho částí, a zejména vzájemné vztahy mezi částmi musí být nastaveny tak, aby byl zohledněn prospěch celku.

- V rámci 'karteziánsko-newtonského paradigmatu', zejména Descartes stvořil podle alternativní spirituality dualistický pohled na svět. "Karteziánský dualismus" cílí k rozdělení světa na duši a tělo ('res cogitans a res extensa').
- Současná alternativní spiritualita v svém holistickém aspektu vyhraňuje zejména proti dualismu, tedy o binárním způsobu uvažování jakožto dobré a špatné.
- Struktura binarit je také zakořeněná v pojetí holismu, ale jediný rozdíl je ve vztazích, které nastupují mezi nimi, a jak se strukturují kolem běžné životní zkušenosti současného člověka.
- ★ Alternativní spiritualit přichází s doktrínou a viděním světa, která v nějakém slova smyslu vyrůstá ze všednodenních problémů a prožitky současného člověka. Generuje základní dualitu, která je založená na naší zkušenosti s prací.
- Postmodernita navazuje na představy modernity, které aplikuje na celou realitu globalizovaného světa a globální kapitalistické ekonomiky jakožto záporného systému.
- Ideálem spirituálního holismu je nastolení rovnováhy. Nastolení rovnováhy je definováno individuálními představami duchovního učitele (guru, spisovatele atd.) v rámci současné alternativní spiritualitě.

Mircea Eliade (první polovina XX. století) definuje archaická náboženství jako ideu posvátného řádu. Archaická ontologie svědčí o tom, že v době modernity klíčovým tématem byl "křehký" posvátný řád a jeho hledání. Archaický člověk musí pořád dokola ustanovovat posvátný řád, protože je ohrožen chaosem.

- U Carla Junga tento svět je světem vědomí, a ten druhý svět je světem zejména kolektivního nevědomí. Ve světě kolektivního nevědomí se odehrávají všechny krásné a děsivé věci. Člověk se musí ponořit do tohoto světa, a najít svoji duši, ale musí se vrátit, protože jinak se zblázní.
- Tyto témata také nacházíme v dualitách transakční analýzy mezi vnitřním rodičem a vnitřním dítětem.

Theodore Roszak je autor, který patří k první generaci alternativní spirituality, a zároveň ji reflektuje ve své teoretické práci.

Wouter Hanegraaff

Mind	Body	Spirit
------	------	--------

Další forma: 'Univerzální jedno'

Paul Heelas: 'Jádrem holističnosti současné alternativní spirituality jsou romantické koncepty, tykají se novoplatonského filozofického holismu'.

Spirituální holismus

<i>Tento svět</i>	<i>Druhý svět</i>
Práce	Volný čas
System	Svobodný jedinec
Celek/Prospěch celku	Individuální sebeurčení
Věda, technologie	Umění a spiritualita
Racionalita, myšlení	Kreativita, intuice, emoce
Odtělesněný život	Tělesnost
Nesvoboda a povinnost	Svoboda
Člověk, civilizace, město	Příroda; Zelená spiritualita
Muž	Žena (intuitivní, tvořivě, přírodní věci)
Řád	Chaos

Rovnováha

Současná alternativní spiritualita je přesvědčená, že mezi těmito světy panuje problematický vztah nerovnováhy. Na rovině spirituálního holismu dobro a zlo se odehrává v otázkách rovnováhy a nerovnováhy. Svět vlevo začíná utlačovat ten druhý svět.

Victor Turner (druhá polovina XX. století) uvádí, že máme nějaký řád, který má tendenci práchnivět, kostnatět, rozpadat se a ztratit význam, a proto do tohoto řádu občas musí vytrysknout ryzí liminalita, tedy něco chaotického, intuitivního zkušenostního, které pak do toho řádu integrují. V této teorii liminalita je nositelem posvátna.

Důležitým rozměrem celé binarity, která stojí v jádru spirituálního holismu je dualita generačních vztahů, která se vyjadřuje na rovině modernity a postmoderny. Na jedné straně máme idealizovaný řád, na druhé straně idealizovaný chaos.

- Důraz na neosobní povahu světa se projevuje v pojetí energie, která se dá charakterizovat jako neosobní božstvo.
- Motiv světového stromu se pojí s holismem a s konceptem energie. Někdy zdrojem energie je nadpřirozený strom.